

TIONDE
ÅRG.
№ 29

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 225:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR
Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Blees
Reval, Riddaregatan 3.

Annonpris
enligt överenskom-
melse.
För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

7 sept.
1927

Gymnasiet i Hapsal och "vårt mellanskoleproblem."

Gymnasiet i Hapsal besökes av tjugo svenska elever. Av dessa fingo vid avslutningen i våras 30% villkor i estniska språket. Till villkorsförhåret i augusti hade infunnit sig hälften av dessa, andra hälften hade av obekant orsak, troligen av fruktan för att ånyo bli kuggade, uteblivit. Av de förhörda godkändes 33%. För att råda bot för detta framkom undertecknad med förslag till direktor Üksti, att det måtte tillåtas, att de svenska eleverna på statens bekostnad finge två extra veckotimmar i estniska under innevarande och följande läsår (tills vårt läroverksproblem blivit löst!) Emedan de svenska eleverna i folkskolan läst estniska endast som främmande språk, men vid inträde i gymnasiet fordras samma kunskaper i detta ämne som i modersmålet, är det naturligt att här uppstår en lucka, som med nämnda timmar kunde fyllas. Dir. Üksti fann förslaget vara mycket gott och lovade framföra det till ministeriet. Han trodde, att ministeriet ej skulle neka dessa extra timmar.

Således kommer nu saken att tillfälligtvis regleras, men det är hög tid att vi med allvar börja tänka på huru problemet "egen mellanskola" skall lösas. I senaste nr. av Kustbon påstås, att vår mellanskolas tillkomst är beroende av om 5: te och 6: te klasser vid folkskolorna öppnas. Till en yt-

terst ringa grad och det inte i första hand kan frågan bero på folkskolorna. Föreställ er, att denna fråga vore löst. Vi vore dock fortfarande lika långt från mellanskolan. (Red. anm.: folkskolan är bottenskolan och just därifrån måste elevmaterialet komma, annars är gymnasiet tvunget att öppna folkskolklasser).

På senaste landsrådssammanträdet beslöts enhälligt att helt och hållet överlämna Viks (Hapsals) gymnasium åt staten. Orsaken: brist på medel att underhålla skolan. Denna åtgärd är till stor fördel för Viks befolkning — men det hör ju inte hit. Svenskarna utgöra en fattig bråkdel av befolkningssiffran. Huru skulle vi vara i stånd att underhålla ett eget läroverk?

Den bästa tidpunkten ligger redan bakom oss. Estniska myndigheterna äro emot alla utbredningsförsök i skolväg — t. ex. två i sinom tid planerade mellanskolor i Leal och på Dagö ha slopats för att få en ordentlig skola i Hapsal. Att hoppas på större eller mindre understöd utifrån vore bara barnsligheter.

Vi borde snart få fasta former för våra tankar och önskemål i denna fråga. Undertecknad har efter gjorda rön och grundligt övervägande kommit till följande resultat:

1) att vi en gång för alltid borde slopa den mycket vackra tanken på egen mellanskola såsom varande oförverklig;

2) att vi fordra, att en estnisk mellanskola (t. ex. i Hapsal) mottager svenska elever utan begränsning, vilket då skulle ersätta den "egna skolan";

3) att estniska språket ej som hittills får göra hinder vid inträde eller vid avancering från klass till klass;

4) att svenska elever även få undervisning i sitt modersmål på bekostnad av något annat ämne, t. ex. andra främmande språket;

5) att svenska elever åtnjuta samma förmåner bertäffande skolväsende, understöd m. m. som de övriga.

Vormsö den 4 sept. 1927

Johan Berggren.

Ett testamente.

Det var på den tiden, då jag var lärarinna i en av Värmlands skogsbygder. Jag och några andra ungdomar hade en vår fått i uppdrag att sälja majblommor. Det var varken ett tråkigt eller svårt uppdrag att vackra våreftermiddagar titta in i det ena hemmet efter det andra och bjuda ut våra små färgglada blommor. Den svåra sjukdomen hade även här i många hem kräft sina offer, och man gav med glädje en liten slant för den goda sakens skull.

Ganska sent en kväll kom jag trött gående uppför stigen till en liten stuga längstuppe vid skogsbrynet. Jag hade sett den nerifrån dalen och tänkt, att den skulle bli mitt sista ställe för den

dagen. Nu kom jag långsamt strävande uppför backen. "Men vad är detta"! Genom den stilla kvällens tystnad hör jag en spröd röst sjunga melodien till den kända aftonpsalmen: "När allt omkring mig vilar, till dig min ande ilar, o Gud, och lovar Dig — — —". "Försiktigt nalkades jag stugan, på vars trappa sångerskan satt med psalmboken i knäet och stickstrumpan bredvid sig. Snart var mitt ärende framfört och mottaget med varm förståelse, och sedan dröjde det ej förrän bekantskapen var gjord och samspråket i full gång. Hon hade så mycket att undra över och fråga mig om, jag som i hennes ögon var från stora världen. Innan vi skiljdes den kvällen voro vi goda vänner, mor Englund och jag, och den vänskapen stärktes under de 3 à 4 år, jag ännu var bosatt på trakten. Oftast sökte jag upp henne lördags- och söndagsaftnar, och vi hade många goda stunder tillsammans.

Mor E. hade ej många av sina kära kvar i livet, och 2 barn voro i Amerika. "Men ensam är jag ej", sade hon en gång på tal härom, "jag har ju min Gud och mina blommor." Ja, dessa blommor, hur det strålade och lyste av deras glada färgprakt både utom och inom hennes stuga! Mången ägnar ej den vård och omsorg åt sina riktiga barn, som mor E. ägnade sina "blomsterbarn". Dem pysslade hon om på alla sätt under dagens lopp, och på kvällarna läste hon ur bibeln — högt "ty", förklarade hon, "blommorna ä' Guds barn lika väl som hon och jag, och därför behöver dom ett Guds ord ibland. Och jag har märkt att blommor trivs bäst i biblisk luft, som jag brukar säga." — Och nog såg det ut, som om hon haft rätt, ty maken till pelargonier har jag aldrig sett.

En dag kom jag till mor E. med en slät ring på handen. Hon såg på mig och den en smula bekymrad och hennes första fråga var: "Är han ett Guds barn?" — "Han är präst" — "Gud vare lovad, då får hon ju bo i ett hem med biblisk luft. Vad hennes pelargonier ska trivas!" — Mer talades ej om den saken.

Så många gånger till träffade jag ej min gamla vän. Jag skulle snart gifta mig och flyttade från orten.

Ett par år därefter hörde jag att mor E. fått bryta upp för alltid och lämna sina kära blomsterbarn, men dessförinnan hade hon ordnat för dem liksom för öfriga "arvingar". Ett par av socknens förtroendemän funno och bröto hennes testamente. Det var inte utan att de goda herrarna drogo en smula på smilbandet, då de kommo till en viss punkt i testamentet. Men så blevo de betänksamma och funno, att denna del av testamentet kanske skulle bli den besvärligaste att reda upp, ty hur skulle de nu få tag i den där Fröken, som var på herrgården, det året gamla Frun dog och lill-pojken föddes. Men de gjorde sitt bästa att till fullo uppfylla den dödes önskan, och en vacker dag, fick "Fröken", numera prästfru, till sin stora häpnad och glädje mottaga en försändelse, bestående av par, tre lådor med väl inpackade, stora vackra pelargonier. Och där stå de nu dessa Mor Englunds "blomsterbarn" i den "bibliska luften" och sprida sin fräggglädje inte bara i det hemmet utan i många hem runt om i den stora församlingen.

Viks landsråd

har vid sina sammanträden den 30 juli och 29 augusti utsett följande svenskar till representanter inom rådets olika utskott:

John Berggren till kretsrevisor, representant i bildningsnämnden och bildningsutskottet, Anton Vesteberg i I inkomstskattkommissionen, Johan Ahlqvist och Hans Vesterblom i II inkomstskattkommissionen, Anders Lindkvist i fastighetstaxeringsnämnden, Johan Ahlros i hälsovårdsnämnden, Lars Lindström i gymnasiet kuratorium, Gustaf Vesterblom i affärs-skattkommissionen.

"Ekon från Österled."

Som ett förtydligande av notisen ang. agronom E. Adalberths skrift med rubricerade titel i föreg. nr. av Kustbon må nämnas att dikthäftet kan erhållas, utom från utgivaren, adress Birks Folkhögskola, Hapsal, även från S. O. V:s förlag, Riddaregatan 3, Reväl och i Sverige från Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, Göteborg Lilla Torget 1. — Priset är 60

Mk. (60 öre). Bidrag till skriften ha lämnats av Agnes Klasson, Mats Ekman (på Nuckömål), Erik Pettersson, Georg Stahl, sign. Per Bonde, E. S. och Casanier. Dikthäftet, som även är försett med illustrationer, omfattar 32 textsidor.

Ett och varje.

I Kustbons spalter ha en hel del viktiga frågor behandlats. Rätt ofta ha bildningsfrågor berörts, såsom även i detta nummer, där herr J. Beggren återkommer till den flera gånger tidigare diskuterade frågan om vårt tilltänkta läroverk. Insändaren kommer med ett nytt uppslag, som vi icke denna gång skola ingå på. Möjligen framkommer någon annan med andra förslag.

En fråga, som sällan berörts är den, som herr R. Timmerman skriver om i nr. 27, nämligen om bondgårdens byggnader m. m. Det är en synnerligen viktig fråga, och de saker, som herr T. där framhåller, borde riktigt inpräntas i vårt folk. Planlösheten och smaklösheten vid uppförandet av nya egna hem är oftast mer än sorglig. Egnahemsföreningar i utlandet sätta så stor vikt på byggnadernas lämpliga placering, att ritningar och planer för hela bysamhällen utarbetas. Det är annat än här, där, som sagt, gårdens boningshus och andra nödvändiga byggnader utan omtanke vråkas hit och dit. Hemtrevnad och skönhetsinne saknas oftast totalt. Vid placeringen borde helst själva boningshuset med sin yttersida och veranda vetta mot vägen och icke undan gömmas av osnygga småhus och stallar med om massa bråte uppstapplat utmed väggarna framför. Sådana byggnader borde stå något avside och om möjligt i skymundan. Dock skadar det ju icke om en sida av en snygg stall är synlig vid vägen, men boningshuset och någon annan vacker byggnad borde intaga hedersplatsen och vara mest i ögonfallande. Men vi hoppas, att herr T. snart återkommer till denna viktiga fråga och få vi då höra mera.

— Nu återkomma vi till slut igen till en folkbildningsfråga. Det gäller att understöda våra kultursträvanden. Vi komma inget vart utan pengar, och vädja därför till våra vänner att göra en sista an-

strängning att sälja och sprida lotter i Svenska Odlingens Vänners lotteri. Dragningen blir bestämd den 25 dennes. Insänd beställning och pengar till Riddaregatan 3, Reval, så skola lotter sändas. Tiden är kort. Alla som ha fått lotter till försäljning bedja vi gå från hus till hus och göra sitt bästa för den goda saken.

Estländska anklagelser mot Lettland. Utrikesministeriet har för pressens representanter meddelat, att lettländska utrikesministeriet den 28 februari och 23 april innevarande år informerade det estländska utrikesministeriet om att Lettland hade för avsikt att med Ryssland avsluta ett ekonomiskt fördrag. Tillika redogjordes för det bebadade fördragets innehåll. Emellertid visade det sig senare, att det handelsfördrag Lettland den 2 juni avslutade med Ryssland innehöll moment, vilka väsentligen avveko från innehållet i den tidigare från lettländskt håll givna informationen rörande fördragets ordalydelse. Bland annat hade estländska utrikesministeriet meddelats, att Lettland komme att med Ryssland träffa ett temporärt fördrag, medan i verkligheten ett fördrag på bestämd termin avslutades. Texten till det mellan Lettland och Ryssland ingångna fördraget tillställades estländska regeringen på den senares uttryckliga begäran först den 5 juli, varvid denna text befunnits vara defekt, i det en mängd kompletteringar till fördraget allt ännu äro för estländska regeringen obekanta.

Vidare meddelade utrikesministeriet, att lettländska påpekanden om att Estland ej skulle informerat Lettland om innehållet i det mellan Estland och Polen avslutade handelsfördraget äro ogrundade. Estländska regeringen hade redan åren 1925 och 1926, då handelsunderhandlingar mellan Estland och Polen pågingo, informerat lettländska regeringen om dessa underhandlingars förlopp.

Emellertid ledde underhandlingarna i fråga ej till något positivt resultat. Det estländsk-polska handelsavtalet undertecknades förts den 11 februari innevarande år, och har lettländska regeringen grundligt informerats om fördragets innehåll.

Akel om relationerna Estland — Lettland. En medarbetare i ryska Rigatidningen Sevodnja har intervjuat utrikesminister Akel under dennes resa till Genève. På frågan om förhållandet mellan Lettland och Estland avsevärt påverkats genom kontroversen mellan de båda länderna i frågan om det lettländsk-ryska handelsfördraget, svarade minister Akel, att det goda förhållandet mellan Lettland och Estland naturligtvis störts. Dock ville han ej påstå att de estländsk-lettländska relationerna tills vidare skulle i anmärkningsvärd grad avkylts. Ministern påpekade dessutom, att han i Genève med det första kommer att sammanträffa med Ciелens och med denne fortsätta dryftningen av de spörsmål, som i dessa dagar så mycket intressera letter och ester. För övrigt framhöll minister Akel, att Estland och Lettland understöda Finlands kandidatur i N. F.

N. F.-rådets första möte. Folkförbundsrådet höll den 1 ds sitt första offentliga sammanträde. Därvid dryftades den internationella presskonferensen, världsekonomiska konferensen samt utbyggnandet av Folkförbundets ekonomiska organisationer med hänsyn till av konferensen godkända beslut. Under debatten betecknade Stresemann presskonferensen som en av de betydelsefullaste händelserna, vilken så att säga medförde en högtidlig förklaring av världspressens grundrättigheter.

Olycka i Polen. Uppgifter om en översvämningskatastrof ha inlöpt från 12 distrikt i kretsen Stanislawow, där över 200 landskommuner antingen fullständigt eller delvis satts under vatten.

Uppgifter saknas från fyra kommuner, med vilka kommunikationerna äro avbrutna. Störst äro skadorna i distriktet Kossow. Inom 10 distrikt av kretsen Lemberg ha 132 kommuner satts under vatten. Vidare äro städerna Przemysl, Boryslaw, Sanok m. fl. översvämmade. Situationen är fortfarande hotfull, emedan vattenet i floderna Dnjestr, Prut o. a. alltjämt stiger.

Ministerrådet tillsatte vid extra sammanträde på torsdagen inom sig en hjälpkommitté samt beslöt upprätta lokala kommittèer. Vidare beviljades anslag för bispringande av de nödställda.

Elva reservväldersklasser inkallas i Petersburgsområdet. Såsom i Hufvudstadsbladet meddelades har sovjets arbets- och försvarsråd påbjudit försöksmobilisering i petersburgska området. Härom meddelas närmare, att mobilisationen omfattar inalles 11 reservväldersklasser, varav 3 yngre reservklasser påstås komma att hållas under vapen 30 dagar och de återstående äldre klasserna 16 dagar. Denna uppgift tarvar emellertid rättelse såttillvida att det inte är samtliga inkallade, som skola deltaga i militärovnningar, utan endast de vilka anses böra undegrå exercis. De mobiliserade, vilka äläggas exercis, komma att kommenderas till de truppförband, vilka äro förlagda utmed gränsen mot Estland och Lettland. Dessa gränsvaktningstrupper torde uppgå till 8—12 divisioner. Den påbjudna försöksmobilisationen har väckt stor nervositet här i Estland, där man menar, att mobilisationen företagits i politiskt syfte eller för att öva påtryckning på sejmnen i Riga vid behandlingen av lettländsk-ryska handelsfördraget.

St. Mikalskyrkan

Söndagen den 11 sept.

Svensk gudstjänst kl. 11 f. m. pastor Arno Halla från Finland.
Finsk gudstjänst kl. 5 e. m. pastor Halla.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.
NORRKÖPING
REKOMMENDERAS

Aktiebolaget

GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO.

Sporttyger, melerade Filtar,
Vadmal och Korderoj.
Goda kvalitéer och billiga priser.

GÄSTGIVAREGÅRDEN

BORENSBERG
Rekommenderas
God mat — hemtrevliga rum — vackert läge.

STADSHOTELLET

≡ LINDESBERG ≡
REKOMMENDERAS

HABO YLLESPINNERI, HABO

tillverkar Svenskullgarner, Vadmal, Sporttyger, Klädningstyger, Filtar och Schalar m. m., som erhållas antingen mot byte av ull eller i direkt köp. Lämna Edra beställningar till något av våra ombud eller insänd direkt till fabriken.
Prover erhållas gratis mot porto

BESÖK VÄXIÖ

KÖP SYDSVENSKA PETROLEUMS A.-B:s
BENSIN
Motor- och Belysningsolja
Tel. Malmö 11-53, 46-60

A.-B. KRONANS MINERALVATTENFABRIK

UPPSALA tillverkningar rekommenderar sina av: Sockerdricka, Lemonader, Pommis, Vichyvatten, även på sifoner, Sodavatten, Appollinaris.
Specialité: Enbärdricka — Ice-cream.

LEJONSKOR

garanterar ett förstklassigt fabrikat med största slitstyrke. Tillverkas av
Knisslinge Skofabriks A/B Vanås.

BESÖK SKÖFDE

Dam-, Herr- & Barntyger

Största sortering
Billigaste priser

FRITZDORFS

KLÄDESHANDEL

St. Nygatan 40-42, STOCKHOLM

SHELL
BENSIN OCH
SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.

Bland rostat kaffe intager

SVEABLÄNDNING

främsta platen. Partiförsäljare:

ENQWALL HELLBERG Aktieföretag, Gefle.

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A **STOCKHOLM** Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga **HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.**
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

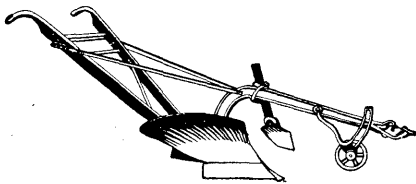
SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET

GÖTEBORG STOCKHOLM MALMÖ

Avdelningskontor över hela landet

Egna fonder Kr. 182,000,000

Telegrafadress: Kreditbolaget

Svenskar i Baltikum köp vid behov
LANTBRUKS-RESDKAP

från

NORRAHAMMARS BRUK

Norrahammar Sverige.

Representanter: **A.-G. OSTA, Reval,**

Ökonomische Gesellschaft Lettischer Landwirte, Riga.

Betald annonsplats

DRICK VÅR LÅGPASTEURISERADE MJÖLK

hållbar, gräddsätter som rå mjölk, har ingen kokt smak, är absolut fri från sjukdomsalstrande bakterier och har ej undergått någon som helsk kemisk förändring
Malmö Mjölksterilisering A.-B.
Telefoner: Kontoret 437, Mejeriet 533

STADSHOTELLET i

NORA

rekommenderas.
Ljusa, trevliga rum för turister.

KONDITORI BAGERI

SKEPPAREGATAN 29 — TELEFON 709-76

STOCKHOLM

Rekommenderar sin specialtillverkning av: Gott Kaffebröd, Wienerbröd, Bakelser och Tårter
Högaktingsfullt

ESTER DOMINICUS

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningsloka

Tel. 771-08 Grevturegatan 13

(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt utval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Beställningar å linneutstyrskar. Order till landsorten expedieras omgående.

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen.

SOVPLÅTSBILJETTER

Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-
FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau

Göteborg — Stockholm — Malmö

NORRKÖPINGS KEMISKA UNDERSÖKNINGSÄNSTALT

Lidögårdsg. 33. NORRKÖPING Tel. 1249

(Utför kemiska undersökningar å tekniska produkter, malmer, metaller, väten och livsmedelsfodermedel, och gödslingsmedel, urinprov, värnvådersbestämningar, arsenikprov, provtagningar m. m.,

Civilingeniör John Wanselin, stadskemist.

Apoteket MÅRDEN

SURBRUNNSGATAN 28

Stockholm

Järnvägsrestauranten Malmö

i nya hemtrevliga lokaler med ingång från Skeppsbron

Fullständig restauranttrörelse.
Smörgåsbuffé- Konditoriafdelning.

ELNA MÅRTENSSONS

KONDITORI OCH KAFE

Tel. 460 Hamngatan, Ystad, Tel. 460

REKOMMENDERAS

Serivering under sommarsäsongerna i villan Skogshyddan i landshagen Tel. 477

ESLÖV

Mina handgjorda skodon

stämplade

SANTESSON

tillfredsställa högsta möjliga anspråk.

AXEL HELLGREN

SKRÄDDERI

SIGTUNAGATAN 11, STOCKHOLM

REKOMMENDERAS

TEL. VASA 4416. VASA 469.

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolphs“, Rt. 440 & 14440

Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämpliga för alla i marknaden förekommande apparater och maskiner. — Begär offert!

STORA HOTELLET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.

Post-, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet Linköping Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbel rum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag fr. 3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

A.-B. BJÖRKLUNDS

Nejljeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD
Landets största specialodling i sitt slag:

NEJLIKOR

i alla variationer erhållas hos varje blomsterhandlare i riket

BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG BORÅS

Alla slags bomullsvävnader

Jönköpings stads och läns sparbank.

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

E. LINDELL

Saluhallen
UPPSALA

Tel. 3577 Tel. 3577

REKOMMENDERAR sina

prima kött-, fläsk- & charkuterivaror i parti och minut.

Automaten

FRANSKA KÖKET

Hörngatan 26, Stockholm Tel. S. 4635.
REKOMMENDERAS!

RESERVERAD ANNONSPATS

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

Varamobadens Turisthotell Motala.

Vid stranden av Väneren, 2. 5 från Motala, omgivet av furuskog. Heltidning 5:50—7 kr. pr dag. Vin, gillestuga med piano. Elektriskt ljus, fin sandbotten, sol- & strandbad.